

Aan:
de voorzitter en leden van de Statencommissie
Bestuur, Financiën en Economie

i.a.a. overige leden provinciale staten

Assen, 17 januari 2007
Ons kenmerk 2007000705
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 57 95
Onderwerp: Evaluatie Statendag c.a.

Geachte commissieleden,

Zoals afgesproken heeft de werkgroep Statendag onlangs de woensdag)statendag geëvalueerd. Tevens heeft de werkgroep op verzoek van het Presidium, in het kader van de voorbereidingen voor de nieuwe statenperiode, de evaluatie uitgebreid met een aantal aandachtspunten op grond van ervaringen in de afgelopen periode. Het resultaat is bijgaande notitie, die kan worden beschouwd als een overdrachtsdocument met daarin adviezen aan de nieuwe staten.

De werkgroep legt deze notitie aan uw commissie voor met de vraag of u zich in de evaluatiebevindingen en adviezen kunt vinden en of u dit document (met of zonder aanvullend commentaar) aan de nieuwe staten wilt overdragen. Zij kunnen dan na 7 maart zelf beslissen of zij de aanbevelingen al of niet wensen over te nemen.

Hoogachtend,
de werkgroep Statendag

H.P.K.M. Looman, voorzitter

Evaluatie Woensdag)Statendag c.a.

Advies van de werkgroep Statendag aan provinciale staten

1. Aanleiding

In 2005 hebben provinciale staten besloten om op voorstel van de werkgroep Statendag een nieuwe vergadercyclus te introduceren, gekoppeld aan enkele activiteiten om de interactie tussen statenleden onderling en tussen statenleden en mensen en organisaties van buiten te stimuleren. Deze Woensdag)Statendag is gestart in 2006. Daarbij is afgesproken het geheel te evalueren aan het eind van dat jaar. De werkgroep Statendag heeft deze evaluatie in december 2006 ter hand genomen.

Daarnaast heeft het Presidium besloten, om in het kader van de voorbereidingen voor de nieuwe statenperiode de werkgroep Statendag te verzoeken de evaluatie Woensdag)Statendag uit te breiden met een aantal aandachtspunten op grond van ervaringen in de afgelopen periode. Zodat het resultaat een overdrachtsdocument vormt met daarin adviezen aan de nieuwe staten.

Over beide onderdelen van evaluatie rapporteert de werkgroep Statendag in onderhavige notitie. De werkgroep beveelt aan, dat Provinciale Staten in oude samenstelling (indien zij het met onze adviezen eens zijn) dit document ter hand stellen aan de nieuw gekozen staten.

2. Evaluatie Woensdag)Statendag

Ten behoeve van evaluatie van de Woensdag)Statendag heeft de werkgroep de voorstellen uit haar rapport van juli 2005 langsgelopen en haar bevindingen terzake besproken. Onderstaand worden op grond van deze bevindingen per voorstel adviezen aan de staten gegeven. De werkgroep heeft daarbij mede gebruik gemaakt van de uitkomsten van de klantevaluatie die de statengriffie in het najaar van 2006 heeft gehouden.

a) Hogere vergaderfrequentie, om beter in te spelen op de actualiteit

In de nieuwe cyclus wordt vrijwel elke woensdag vergaderd, met een week 'pauze' na elke vergaderperiode. De werkgroep is van oordeel, dat deze vaste vergaderdag veel duidelijkheid biedt aan de statenleden en dat ook de wekelijkse vergaderfrequentie voordelen heeft. Het biedt voldoende mogelijkheden voor bespreking van actuele onderwerpen.

Het aanvangstijdstip van 14.00 uur voor alle vergaderingen is eveneens goed werkbaar gebleken. De praktijk heeft laten zien dat hiermee, indien noodzakelijk, flexibel kan worden omgegaan. Dit dienen echter uitzonderingen op de regel te zijn.

De werkgroep onderkent, dat de snelle opeenvolging van met name de vergadering van de commissie BFE en die van PS (meteen de volgende week) soms tot tijdsdruk kan leiden. De werkgroep ziet hierin echter geen aanleiding om daartoe wijzigingsvoorstellen te doen.

In deze vergadercyclus is voorzien in twee tijdstippen voor fractievergaderingen: in de 'pauzeweek' ter voorbereiding van de commissies en na de commissievergadering BFE ter voorbereiding van de PS-vergadering. In de praktijk gaan de fracties daar op hun eigen wijze mee om. Soms is een extra fractievergadering (met name ter voorbereiding van BFE) aangewezen. De werkgroep acht dit ook bij uitstek een zaak van de fracties en zal daarover geen nadere aanbevelingen doen.

b) Opiniërende vergaderingen mogelijk maken t.b.v. een betere kaderstelling

In het rapport van de werkgroep Statendag van juli 2005 zijn hierover geen concrete voorstellen gedaan. Gesteld is toen, dat de randvoorwaarden voor een dergelijke invulling waren geschapen met de nieuwe vergadercyclus, maar dat de concrete invulling een zaak van de staten zelf is. De werkgroep constateert nu, dat deze nadere invulling nog niet goed uit

de verf is gekomen. Als positief voorbeeld zij verwezen naar de aanpak in het POP II-dossier of naar de voorbereiding van besluitvorming over beleidsnota's als Mensen in het Middelpunt en De Kunst van het Combineren of het ILG.

De staten kunnen naar het oordeel van de werkgroep meer sturing op de eigen agenda hebben. Daartoe is het aan te bevelen om te streven naar beter inzicht in en vervolgens sturing op de lange termijn agenda van het college. Hoe eerder de staten weten wanneer welke belangrijke dossiers aan de orde komen, hoe eerder zij aan kunnen geven wanneer en op welke manier zij in het voortraject betrokken willen worden. Het nieuwe collegeprogramma biedt daartoe een uitgelezen kans.

c) Meer structuur in werkbezoeken, presentaties en bijeenkomsten (door inhoudelijke koppeling aan commissie-agenda's).

Alle activiteiten van staten en commissies zijn zoveel mogelijk op de woensdagen geconcentreerd. De werkgroep vindt dit een positief punt. Hoewel er zo nu en dan planningsproblemen zijn en de agenda op sommige woensdagen behoorlijk vol zit, beveelt de werkgroep niet aan om hier wijzigingen in aan te brengen. Stelregel moet blijven, dat presentaties en activiteiten zoveel mogelijk gekoppeld moeten worden aan de vergaderdag van de betrokken commissie en dat er niet wordt uitgeweken naar andere dagen dan de woensdag.

d) Het aantal commissies kan worden teruggebracht tot drie.

De werkgroep Statendag is van oordeel, dat het huidige aantal van drie commissies goed bevalt. Daarin adviseert zij geen verandering aan te brengen. De commissievergaderingen duren vaak behoorlijk lang. Dat is echter niet alleen te wijten aan de lengte van de agenda. De duur van een vergadering is tevens een kwestie van goede afspraken maken: bijvoorbeeld het verbieden van technische vragen. De rol van de commissievoorzitter is ook van groot belang voor de lengte van de discussie. De werkgroep adviseert om een profiel op te stellen voor de functie van commissievoorzitter, waarnaar de fracties zich bij het aandragen van geschikte kandidaten kunnen richten.

Met betrekking tot de lengte van agenda's verwijst de werkgroep tevens naar de aanbeveling onder punt b, over betere agendasturing door middel van een lange termijn agenda.

e) Variëren met stukken die via commissies dan wel rechtstreeks naar PS gaan

In de praktijk constateert de werkgroep Statendag, dat vrijwel alle stukken eerst in de commissies aan de orde komen, alvorens ze naar PS gaan. Gevolg is, dat het accent van de discussies vooral in de commissies ligt en het debat in de staten veelal niet (meer) op gang komt. Naar het oordeel van de werkgroep lenen diverse stukken zich voor een rechtstreekse behandeling in de staten. Recente voorbeelden zijn het statenstuk over de code integriteit en die over de vaststelling van de fractievergoedingen 2005. Deze onderwerpen gaan de staten breed aan en behandeling in een commissie voegt in feite niets toe. Het presidium zou daar bij de agendavoorstellen meer aandacht voor kunnen hebben.

f) Meer informeel contact tussen statenleden en publiek en tussen statenleden onderling

Daartoe zijn in 2006 het Politiek Forum en de Inloop geïntroduceerd. De werkgroep Statendag kan zonder veel omhaal stellen, dat beide geen succes zijn gebleken. De drempel van het provinciehuis is voor de buitenwacht te hoog gebleken. Inmiddels is m.b.t. het Politiek Forum al voor een andere aanpak gekozen (aansluiten bij externe evenementen en op locatie). De werkgroep stelt voor af te wachten hoe dit uitpakt alvorens nadere beslissingen te nemen. De Inloop als informele ontmoetingsplaats voor burgers met statenleden kan worden afgeschaft. Het heeft echter als informele ontmoeting tussen statenleden onderling wel

degelijk een positieve functie. De werkgroep stelt derhalve voor om de 'soep met broodjes' als onderbreking van lange (commissie)vergaderingen, of als pauzemoment tussen een commissie en fractievergaderingen wel te handhaven. De bepaling van het tijdstip daarvan is dan echter voorbehouden aan de commissievoorzitter, die afhankelijk van het verloop van de vergadering een geschikt moment kan bepalen.

g) Verslaglegging commissies

Gezien de hoge frequentie van vergaderen is in 2006 naast het 'gewone' commissieverslag ook een kort, samenvattend verslag van de commissiegriffier binnen twee dagen beschikbaar. De werkgroep Statendag acht beide verslagen van belang. Het korte verslag om snel over de hoofdpunten van de bespreking te beschikken (bijvoorbeeld ter voorbereiding van de PS-vergadering) en het langere verslag is met name handig voor degenen die er niet bij zijn geweest en om later nog eens als naslagwerk te fungeren. De werkgroep adviseert om beide typen verslagen voorlopig te handhaven.

h) Verzending vergaderstukken

De hoofdlijn is, dat vergaderstukken voor commissies uiterlijk één weekend voorafgaand aan de fractievergaderingen worden verzonden. De agenda en stukken voor bijvoorbeeld de commissie BFE zijn in principe dus al ruim drie weken voorafgaand aan die vergadering verzonden. In de praktijk betekent dit, dat er regelmatig toch nazendingen nodig zijn plus daaraan aangepaste agenda's, om de actualiteit te kunnen dienen. De werkgroep ziet in deze gang van zaken geen bezwaar. Zij adviseert continuering van de huidige praktijk van aanvullende agenda's, in plaats van verschuiving van uiterste verzenddata, dan wel uitstel van agendering tot een volgende ronde.

3. Verdere aandachtspunten

Op verzoek van het Presidium heeft de werkgroep Statendag zich nog over een aantal andere evaluatiepunten gebogen op grond van ervaringen uit de afgelopen statenperiode. De werkgroep wil benadrukken, dat de nieuwe staten hun eigen keuzes maken, ook over de wijze waarop zij willen functioneren. De ervaringen van de huidige staten uit de afgelopen vier jaren kunnen echter helpen bij het maken van die keuzes. In deze zin dient het advies van de werkgroep te worden begrepen.

a) Invulling van de volksvertegenwoordigende rol

Naar het oordeel van de werkgroep ligt de invulling van deze rol voor het grootste deel in handen van de fracties. De staten als geheel treden vooral naar buiten bij bijvoorbeeld werkbezoeken of incidenteel bij discussie-avonden zoals in het kader van POP II. In de communicatieve sfeer worden burgers gestimuleerd te reageren of discussies aan te zwengelen via internet of per brief. Formeel is er ook het spreekrecht in de commissies. De werkgroep wil benadrukken, dat een goede invulling van deze rol uiteraard cruciaal is. Zij wil als suggestie meegeven om regelmatig te overwegen of vergaderen op locatie een optie is (en toegevoegde waarde heeft op dat moment). Ook kan er in de voorbereiding van belangrijke beslisdossiers wellicht vaker van het raadplegen van belanghebbenden gebruik gemaakt worden (rondetafel-gesprekken, hoorzittingen, discussie-avonden).

b) Invulling van de kaderstellende en de controlerende rol

Met betrekking tot de verbetering van de kaderstellende rol verwijst de werkgroep naar de aanbeveling onder 2b betreffende een vroegtijdiger inzicht in hetgeen ter besluitvorming op de rol staat (lange termijn agenda). Betrokkenheid in een vroegtijdiger stadium in het besluitvormingsproces bevordert de kaderstellende taak van provinciale staten.

Het vervroegen van de Algemene Beschouwingen naar het voorjaar is voorts een goed voorbeeld uit de afgelopen periode, waarbij de kaderstellende rol (met betrekking tot de begroting) meer inhoud heeft gekregen.

Door de werkzaamheden van de statenwerkgroep programmabegroting en de Begeleidingscommissie Accountant (BCA) hebben de staten ook in hun controlerende rol vooruitgang geboekt. De werkgroep Statendag beveelt derhalve aan om deze beide gremia in de komende statenperiode te handhaven. De controle op het budget is hierdoor verbeterd, maar verdient blijvende aandacht. De controle op realisatie van beleid kan nog een verbeterslag maken, onder andere door attenter te zijn op het concreter formuleren van te bereiken beleidsdoelen en een gedegen behandeling van de Jaarstukken en evaluatierapporten.

c) Samenstelling en taken van het Presidium

Het Presidium bestaat nu uit de voorzitter van de staten, de vice-voorzitter en de tweede vice-voorzitter en de commissievoorzitters. De werkgroep Statendag is van oordeel, dat een dergelijke samenstelling in de afgelopen periode goed heeft gefunctioneerd. Er is geen behoefte aan wijziging van de gekozen samenstelling door bijvoorbeeld fractievoorzitters deel uit te laten maken van het Presidium. Wel beveelt de werkgroep aan om het lidmaatschap van de tweede vice-voorzitter te heroverwegen. Een Presidium bestaande uit vier leden en een voorzitter zou voldoende moeten zijn.

De taken van het Presidium staan verwoord in het Reglement van Orde van PS. De werkgroep Statendag ziet geen aanleiding om daarin verandering aan te brengen. Zij is van oordeel, dat het Presidium met deze taakopdracht goed uit de voeten kan.

d) De rol van de vice-voorzitter van de staten

De vice-voorzitter van de staten neemt bij absentie van de voorzitter diens taken waar en fungeert in de praktijk vaak als aanspreekpunt voor de statengriffier. De vice-voorzitter wordt door de staten gekozen aan het begin van de statenperiode op basis van een opgesteld profiel. De werkgroep Statendag beveelt aan om eenzelfde benoemingswijze en taakopdracht te handhaven in de komende statenperiode.

e) De rol van de staten ten tijde van de collegevorming

In 2003 is direct na beëdiging van de nieuwe staten een debat gehouden over de duiding van de verkiezingsuitslag, waarin de fracties aangeven wat die voor de vorming van een nieuw college zou moeten betekenen. De werkgroep beveelt aan, om dat op 15 maart 2007 weer te doen. De 'formateur' (traditioneel de lijsttrekker van de grootste fractie) krijgt in dat debat een beeld van hetgeen het gevoelen in de staten is omtrent de samenstelling van een nieuw college.

De werkgroep beveelt aan, dat de nieuwe staten dan tevens helder aangeven hoe zij verder in het proces van collegevorming en opstelling van een nieuw collegeprogramma betrokken wensen te worden.

Voorts adviseert de werkgroep om de werkzaamheden van de formateur in de fase van collegevorming en de verkennende besprekingen daaromtrent te laten ondersteunen door de statengriffier. Zodra een bepaalde coalitie zich aandient en de inhoud van een nieuw collegeprogramma aan bod komt is haar rol ten einde en dient de ondersteuning te worden overgedragen aan de directeur-secretaris.

f) Commissieleden, niet-zijnde statenleden

De nieuwe staten kunnen voor zichzelf opnieuw bepalen of zij de inzet van niet-statenleden in commissies wensen te handhaven of niet. De werkgroep Statendag heeft hierover geen

uitgesproken oordeel. De staten dienen hun beleid terzake duidelijk te maken voorafgaand aan de vorming van de statencommissies in de loop van maart-april 2007.

g) Fractievergoedingen

De werkgroep Statendag vraagt aan het Presidium aandacht voor de systematiek van de fractievergoedingen, nu het aantal statenleden straks met tien vermindert. Dat de vergoeding op enigerlei wijze gekoppeld wordt aan de omvang van een fractie, is op zichzelf niet onlogisch. Maar de vermindering van het aantal statenleden kan het effect daarvan exponentieel versterken. Dat effect dient in de te hanteren systematiek te worden teruggedrongen. De hoeveelheid werk voor de staten als geheel neemt bij een kleinere omvang daarvan immers niet evenredig af. De werkgroep beveelt aan om aan de start van de nieuwe periode een nieuwe verdeelsystematiek te laten vaststellen door provinciale staten.

Met bovenstaande adviezen en aanbevelingen hoopt de werkgroep Statendag de nieuwe staten handvatten te geven voor beslissingen over de eigen werkwijze in de komende periode. Nieuwe staten hebben uiteraard een nieuwe samenstelling en hun eigen ambities in deze. Deze aanbevelingen pretenderen daarom geenszins volledig noch dwingend te zijn. De werkgroep spreekt de verwachting uit, dat ook in de nieuwe statenperiode weer stappen kunnen en zullen worden gezet in het continue streven naar een goed functionerende en aansprekende provinciale volksvertegenwoordiging.

De werkgroep Statendag,

Huib Looman (vz)
Eddy Veenstra
Theun Wijbenga
Ton Dohle
Willem Kuiper
Henk Baas
Albert Haar
Charles de Haas
Casper Kloos

Assen, januari 2007.